Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zamankbr.ru

ЗАМАН

Геуюрге кюн, 18 апрель, 2017 жыл №69 (20240)

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ЪАБАРТЫ-МАЛЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

А.Х.Емкужевни юсюнден
Къабарты-Малъар Республиканы Башчысы

УКАЗЫ

1.**ЕМКУЖЕВ Алик Хасановични** пенсиягъа чыкъгъаны бла байламлы Къабарты-Малъар Республиканы Экономика эмда жамаат къоркъуусузлукъ жаны бла советини Секретарыны къуллугъундан эркин этерге.

2.Бу Указ анга къол салынгган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малъар Республиканы Башчысы **Ю.КОКОВ.**

Нальчик шахар, 2017 жыл 15 апрель, №55-УГ

Биттийланы Расулну жашы Хакимни юсюнден
Къабарты-Малъар Республиканы Башчысы

УКАЗЫ

1.Къабарты-Малъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **БИТТИЙЛАНЫ Расулну жашы Хакимни** башха ишге кёчгени бла байламлы Къабарты-Малъар Республиканы табийгъат байлыкъла эмда экология министрини къуллугъундан эркин этерге.

2.Бу Указ анга къол салынгган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малъар Республиканы Башчысы **Ю.КОКОВ.**

Нальчик шахар, 2017 жыл 17 апрель, №56-УГ

Къабарты-Малъар Республиканы табийгъат байлыкъла эмда экология министрини юсюнден
Къабарты-Малъар Республиканы Башчысы

УКАЗЫ

1.Къабарты-Малъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **ШАУАЛАНЫ Пагону жашы Илиясны** Къабарты-Малъар Республиканы табийгъат байлыкъла эмда экология министрини къуллугъуна салыргъа.

2.Бу Указ анга къол салынгган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малъар Республиканы Башчысы **Ю.КОКОВ**

Нальчик шахар, 2017 жыл 17 апрель, №59-УГ

***Шауаланы Пагону жашы Илияс** 1978 жылда Нальчик шахарда туугъанды. Москвада Экономиканы,статистиканы эмда информатиканы къырал университети бошаГъанды. КъМР-ни Парламентини тёртюнчю эмда бешинчи чакъырыуларыны депутатыды., Бюджет, налогла эмда финансла жаны бла комитетни, Аграр политика, экология, табийгъатны хайырланыу эмда жер бла байламлы халла жаны бла комитетни къауумларына киреди.*

Правительстволу эмда ведомстволу саугъалары бардыла.

Къабарты-Малъар Республиканы Экономика эмда жамаат къоркъуусузлукъ жаны бла советини Секретарыны юсюнден
Къабарты-Малъар Республиканы Башчысы

УКАЗЫ

1.**ТАТУЕВ Казбек Борисовични** Къабарты-Малъар Республиканы Экономика эмда жамаат къоркъуусузлукъ жаны бла советини Секретарыны къуллугъуна салыргъа.

2.Бу Указ анга къол салынгган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малъар Республиканы Башчысы **Ю.КОКОВ**

Нальчик шахар, 2017 жыл 15 апрель, №60-УГ

***Казбек Борисович Татуев** 1958 жылда Майский шахарда туугъанды. СССР-ни МВД-сыны бийик билим берген школун бошаГъанды.*

Урунуу жолун 1984 жылда башлаГъанды, ич ишлени органларында тюрлю-тюрлю къуллукълада ишлегенди. 2005-2010 жыллада Россейни МВД-сыны оператив –излеу бюросуну таматасыны орунбасары, Россейни МВД-сыны Экстремизмге къажау кюреш жаны бла департаментини управлениясыны таматасыны орунбасары болуп тургъанды. 2010 жылдан башлап 2017 жылГъа дери КъМР-де ич ишлени министрини орунбасары – КъМР-де МВД-ны полициясыны начальниги эди.

Кишиликни ордени бла эки кере саугъаланнганды, «Ата журтну алпында къыйыны ючюн» деген 2-чи даражалы орденни майдалына тийишли болГъанды, Къабарты-Малъар Республиканы Сыйлы грамотасы берилгенди. Экономика илмуланы кандидатыды.

ПАРЛАМЕНТ

Жылыу бла жалчытыу бир тюрлю чырмаусуз ётгенди

КъМР-ни Парламентини Къурулуш, жашау журт-коммунал мюлк эм отлукъ-энергетика комплекс жаны бла комитетини кенгертилген жыйылыуунда 2016-2017 жылыу бериу сезонну кёрюмдюлери сюзюлгенди-ле. Аны ишине законла чыгъарыучу органны спикерини орунбасары Михаил Афашагов да къатышханды.

Къурулуш эм жашау журт-коммунал мюлк министрни кенгешчиси **Борис Балаговну** айтханына кёре, жылытыу сезон бир тюрлю кемчиликсиз бардырылгъанды. Жашау журт фондну кюз арты-къыш кезиуге хазырлау планнга кёре толтурулгъанды. Муниципал районланы бла шахар округлары администрациялары хар айдан да предприятияла бла организацияла суукъалагъа къалай хазырланнганларыны юслеринден билдирип тургъандыла.

Юйлени жылытыучу кезиуде 563,38 миллион сом къоратылгъанды, ол план кёрюмдюле тенгли бирди. 2016 жылда 1 октябрьге республиканы жашау журт-коммунал мюлкю къыш сезоннга толусунлай хазыр эди.

- Жылыу бла жалчытыучу сезон 2016 жылда 15 октябрьде башланнган эди. Кюз арты-къыш суукъалада жылыу тохтаусуз берилип турурча 2887 кёп къатлы юйде, 351 котельняда тийишли мадарла толтурулгъандыла. Суу, газ, ток бла жалчытыу системалада авариялагъа къажау-диспетчер службала сау кюнню ишлерча этилгенди. Солуу эм байрам кюнледе министерствону жууаплы къуллукъчулары да ишлегендиле,-дегенди докладчы.

Кенгешге къатышханланы Борис Балаговха соруулары болГъандыла. **Михаил Афашагов** коммунал жумушла ючюн тёлеуле къалай жыйылГъанларын эмда борчла къаллай бир болГъанларын билирге сюйгенди. Докладчы ангылатханыча, КъМР-де жылыу-энергия комплексни предприятиялары газ ючюн тёлеулени 2,2 кереге кёбейтгендиле.

Къурулуш, ЖКХ эм отлукъ-энергетика жаны бла комитетни башчысы **Валерий Гриневич** жууаплы министерство толтурГъан ишге бийик багъа бергенди.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

ПОЛИТИКА ПАРТИЯЛАДА

Тамамланнган жумушланы жаратхандыла, делегатла айыргъандыла

Шабат кюн Нальчикде Профсоюзланы юйюнде РФ-ни Коммунист партиясыны КъМР-де бёлюмюню XVII отчёт конференциясы болГъанды. Аны бёлюмню секретары Борис Паштов бардыргъанды. Анга КПРФ-ни Ара комитетини секретары Россейни Къырал Думасыны депутаты Казбек Тайсаев да къатышханды.

Тёреде болуучусуча, партия жыйылыуну пионерле ачхандыла. Ала тамата коллегаларына назмула, чакъырыула айтхандыла. Ызы бла уа жетишимле болдургъан коммунистлени бла партияны ветеранларын саугъалау болГъанды.

Конференцияда Борис Паштов былтыр апрельден бери тамамланнган жумушланы юслеринде доклад этгенди. Анга тынгылагъандан сора делегатла партияны бёлюмюню ишине иги багъа бергендиле. Эсеплеу-ревизия комиссия да отчёт этгенди.

ЖыйылГъанла Геннадий Зюгановну КПРФ-ни Ара комитетини председателине бирча къабыл кёргендиле. Дагъыда аны кандидатурасын 2018 жылда РФ-ни Президентин айырылагъа кёргюзтюнюю тюзге санагъандыла.

Ызы бла Коммунист партияны XVII съездине делегатла айырылГъандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ТЁГЕРЕК СТОЛ

Бирден кюч салып кюреширге

Бу кюнледе Нальчикде Культура фондда тишириуланы Нальчик шахар совети эмда КъМР-ни Пенсиячыларыны союзу къурагъан «тёгерек столда» сёз миллет адет-тёрелени сакълауда тиширыуну магъанасыны юсюнден баргъанды. Аны ишине алимле, культураны, искусствону келечилери, миллет араланы башчылары, студентле да къатышханды.

Советни таматасы Лидия Дигешева бу тюбешиу «Тишириуну, ананы эмда юйюрню даражасын кётюрюу – адам байлыкъны сакълауну магъаналы шартларындан бириди» деген проектге тийишлиликде бардырылгъанын эсге салГъанды. Республикада ана тиллеге адет- тёрелерибизге юйретген энчи школла, курсла да болмагъанларын жарсып айтханды. «Биз барыбыз да билебиз ол затла халкъны культурасыны магъаналы кесеги болГъанын. Ала унутулмаз, тёлюден тёлюге ёте барыр ючюн не этерге керек болГъанын билир, къыйматлы амалла табар ючюн жыйылГъанбыз бюгюн»,-дегенди.

Сюзюу башланырдан алгъа 71-чи номерли сабий садны балалары юйретиучюлери бла бирге нарт Сосрукъну тугъанына, ол адамлагъа отну къалай келтиргенини юсюнден да сахна оюн кёргюзтгендиле. Аланы 5-чи номерли сабий саддан Къалабекланы Эльдар бла Юсюпланы Ясмина малкъар тилде аналагъа жораланнган назмула окъуп алышындырГъандыла. «Орус матрёшкала» да залда олтурГъанланы ариу тепсеулери бла къуУандырГъандыла.

Уллу болмаган концерт программа бошалГъандан сора Нальчик шахарны администрациясыны маданият бёлюмюню башчысы Мадина Товкуева сёлешгенди. Ол Нальчикде болГъан тюрлю-тюрлю маданият эм билим бериу аралада, сёзсюз, сабий садлада да миллетлени адет-тёрелерине юйретиуге уллу эс бурулГъанын чертгенди. Мындан ары да шахар администрацияны культура бёлюмю ол жаны бла къаллай башламчылыкъгъа да себеплик этеригин билдиргенди.

Ызы бла филология илмуланы доктору, Гуманитар тинтиулени институтуну илму къуллукъчусу Мадина Хакуашева, «Жабаги Казаноко» атлы араны директору Айшат Кунижева, «Лига новое лицо» культура араны председатели Татьяна Соломонова, 5-чи номерли сабий садны таматасы Лидия Азикова, КъМР-ни Урунуу, иш бла жалчытыу эмда социал къоруулау министерстводу жашау журтла-коммунал мюлк жаны бла субсидияла бёлюмюню таматасы Елена Меркулова да оюмларын айтхандыла. Ала барысы да ёсюп келген жаш адамлагъа адетни, тёрени бек алгъа ата-ана юйретирге кереклисин чертгендиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Ыспас

Сейир хапарларын сабийлеге да окъуйма

Мен Долинскде генерал Зокаланы Валерий атлы школда библиотеканы таматасыма. Бизде мингле бла китапла бардыла. Аланы хар бири кесича энчи бир дунияды. Аланы окъуй, адам миллетни тарыхы, адет-тёреси, культурасы бла шагъырей болады деген бла даулашырыкъ чыкъмаз.

Кеси тилибизде «Заман» да ма аллай къыйматларыбыздан бириди. Анда кёп жангы сёзле кёреме, сейир хапар болса уа, сабийлеге да окъуйма. Кюн сайын ёз тилибизде газет чыгъарып тургъанлагъа Аллах къарыу-кюч берсин. Биз аны багъалай, сыйлай билейик.

МУСУКАЛАНЫ Аминат.

Жазылыу

Сыйлы жамаат!

Биринчи апрельде 2017 жылны экинчи жарымына жазылыу кампания башланнганды.

Связьны битеу почта бёлюмлеринде сиз сюйген газетлеге бла журналлагъа жазылыуну жарашдырыргъа амал барды. Бу магъаналы жумушну артха салмагъыз.

ПОЧТА РОССИИ

КъМР-де Федерал почта связьны управлениясы.

Аны ишлери суратлау искусствону алтын хазнасына киргендиле 2 бет

Жыйылыугъа къатышханла Ботталаны Хадисни сыйын чексиз кётюрдюле, больницагъа аны атын атауну тюзге санадыла 2 бет

Эллилери жерлешлерине жылы тюбедиле 3 бет

Лекциялары да эсден кетмезчадыла, къолу да чемер 3 бет

Ана тилибизде диктант нени ачыкълагъанды? 4 бет

Россейни чемпионатыны призёрлары 4 бет

ЧАКЪЫРЫУ

Комсомол жылларыбызны эсгерейик, ахшы тёрелени келир тёлюлеге сакълайыкъ

Битеу тёлюлени да хурметли комсомолчулары! Къабарты-Малкъар Республиканы жаш тёлю организациясыны ветеранларыны Совети 2018 жылда ВЛКСМ-ни 100-жыллыгъын байрамлаугъа хазырланыугъа киришгенди.

Республиканы комсомолу, битеу Совет Союзну ол биригиуге кирген жаш тёлюсюча, къыралны магъаналы ишлерине къатышханды: къарангылыкны къурутуугъа, киши къарамай къойгъан сабийлени орамладан жыйыугъа, элде социалист тюрлениуле бардыруугъа, промышленностьну индустриализациялаугъа, халкъ мюлкге бек керекли усталыкъла алыугъа.Уллу Ата журт урушну жылларында да республиканы комсомолчулары, битеу жаш адамлары тамата тёлю бла бирге кишиликни, чыдамлыкъны да юлгюсюн кёргюзтгендиле. Республикадан Къызыл Аскерге чакъырылгъан 60 минг адамдан 40 мингден артыгъы жашла бла къызла болгъандыла.

Къабарты-Малкъарны комсомолу уруш тозуратхан шахарланы, эллени, заводланы, фабрикаланы, колхозланы, школланы аягъы юсюне салыу жаны бла ишледе да жигерликни юлгюсюн кёргюзтгенди. Аны къатышыуу бла къыралда 1500 чакълы бир уллу объект хайырланыргъа берилгенди, ол санда Братская ГЭС, БАМ, «Дружба» нефть ыз, бизни республикада уа жарым проводникне «Телемеханика», Электровакуум заводла, «Искож» комбинат, жашау журтла эмда дагъыда кёпле.

Комсомолчуланы араларында аскер жигитликлери, урунуу жигерликлери бла да къыралны атын айтдыргъан жигитле мингле бла саналадыла. Ата журт комсомолну къыйынын бек багъалагъанына аны байрагъына тагъылып тургъан алты орден да шагъатлыкъ этедиле.

Хурметли соратниклерибиз! Биз комсомолну школундан ёттенлени, анга бек иги жылларын жоралагъанланы, тюрлю-тюрлю кезиуледе аны ишине тири къатышханланы да кесигизни юслеринден хапар билдириригизге, унутулмазлыкъ жашлыкъны юсюнден эсгериулеригизни, суратларыгъызны да келтириригизге чакъырабыз. Сизни сынаугъуз багъалы хазнады. Алгъынгны СССР-ни битеу жерлеринде да адамла кеслерини комсомол жылларын, къуралыулукъну, шуёхлукъну, сюймекликни, жигер урунууну жылларын, уллу ёхтемлик бла эсгередиле.

Жаш тёлюню комсомолча кючлю биригиую алыкъа чыкъмагъанды. Аны хайырындан «тас болгъан тёлю» болмагъанды. Ол ниет чыныгъыулукъну, патриотлукъгъа юйретиную школу эди, огъурлу ниетлени, магъаналы ишлени, демингили планланы кезиую эди. Ол заманны жаш тёлюсю низамлыгъы, хунерлиги, талпыныулугу, башламчылыкъ эте билгени, тирилиги эмда Ата журт ючюн кесин аямаулугъу бла айырмалы эди.

Комсомолчула алгъынгны болмайдыла. Ма бюгюнлюкде да чачларын акъ басхан таматала биригедиле. Жаш заманларын эсге тюшюрюр ючюн угъай, бай сынауларына шёндюгю жаш адамланы юйретир, ахшы тёрелени тёлюден тёлюге кёче барыуларын жалчытыр ючюн.

Къабарты-Малкъарны комсомолуну ветеранларыны Совети комсомолгъа кючюн, къаруун, билимин да бергенлени, бу организациягъа хурмет этиулерин сакълагъанланы барысын да аламат юбилейине - ВЛКСМ-ни 100-жыллыгъына – хазырланыугъа тири къатышыргъа, аны тийишлисича байрамлау, советни да ишин игилендириу жаны бла оюмларыгъызны да айтыргъа чакъырабыз. Бизни электрон адресибиз: **svk.kbr@yandex.ru**; юридический адресибиз: **КъМР, Нальчик ш., Ленин пр.,57, телефона: (8662) 77-14-78,77-15-96**.

Къабарты-Малкъар Республиканы комсомолуну ветеранларыны Советини бюджетлери бла
Сабанчыланы Роза,
Зумакъулланы Борис,
Александр Жигатов,
Чеченланы Хасан.

Бирден кюч салып кюреширге

Ахыры. Аллы 1-чи бетде.

Ана тил адет-тёрелени сакълауда уллу магъананы тутханын да сёлешгенле бир ауузда айтхандыла, ол унутула баргъанына да жарсыгъандыла. Аны сылтауларындан бирине уа тёлюлени аралырында байламлыкъ юзюле баргъанын санагъандыла. Алгъын гитчеле ынналадан, аппаладан юйренирге онг таба эдиле, бусагъатда уа асламысында жаш юйюрле кеслери турургъа сюедиле. Дагъыда, заман кыйындан, ата-аналагъа кёп ишлерге тюшеди, сабийле уа кеслери алларына къаладыла. Ол хыйсапдан школлада адептюгюрге керекдиле. Андан кыйматлы амал жокъду»,- дегенди. Эстонлуланы культура араларыны башчысы Марэт Романи да кеслерини ариу адетлерини юсюнден хапарлагъанды.

къылыкъны юсюнден дерслеге сагъатла бёлюнсе керек эди. Алагъа уа алимлени чакъыырпы, лекцияла окъутургъа боллукъ эди деп, аллай оюмла да айтылгъандыла.

Хасанияда тиширылыны советине башчылыкъ этген Жангоразланы Зоя ёсюп келген тёлюню юйретиу жаны бла ала не иш этгенлерини юсюнден айтханды, окъуу жылны ичинде 16-чы номерли школда бир ненча тюбешиу къурагъанларыны юсюнден да билдиргенди. Медицина колледжни директору Светлана Пшибиева да студентле бла ушакъла терк-терк бола туруучусун айтып, алагъа «тёгерек столгъа» къатышханла аланы да чакъыргъанды.

КъМР-ни Муслийманларыны дин управлениясыны келечиси Анжела Амшукова ислам динде кичи таматагъа намыс-сый берирге, ариу адетлени, тёрелени сакъларгъа кереклисини юсюнден кёп айтылгъанын эсге салгъанды. «Хар ата бла ана, сабий садда юйретиучюле, школда устазла, бийик окъуу юйледе преподавательле жаш адамланы арымайталмай юйретип турургъа, бек башы уа - кеслери юлгю кёргюзтюрге керекдиле.

Ол кюн келгенле къуру сёзле бла чекленип къалмагъандыла. Бирле ийнеле, ыргъакъла бла эшген стол, диван, шинтик жабыула келтиргендиле. Айшат Кунижева уа ол башчылыкъ этген арада сабийле агъачдан ишлеген затланы, алтын халыла бла тикген миллет накъышланы, дагъыда кёп башха затланы кёргюзтгенди. Маданият фондну къонакълары малкъарлыланы, къабартылыланы, оруслуланы, эстонлуланы, татарларны миллет ашарыкълары бла да сыйланнгандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

ИЛМУ КОНФЕРЕНЦИЯ

Жыйылыугъа къатышханла Ботталаны Хадисни сыйын чексиз кётюрдюле, больницагъа аны атын атауну тюзге санадыла

Шабат кюн 2-чи номерли шахар клиника больницада «Актуальные вопросы клинической патологии. Достижения и перспективы» деген ат бла региона аралы илму-практика конференция башланнган эди. Кеси да бу саулукъ сакълау учреждениянны къурагъан, аны республикада угъай да, битеу Россейде да бек иги больницаланы санына кирирча этиуге уллу кьыйын салгъан Ботталаны Батталны жашы Хадисге аталгъанды.

Эки кюнню ичинде баргъан форумгъа Россейни кёп регионларында атлары айтылгъан Ботта улу 2-чи номерли шахар больницагъа 2000 жылда башчылыкъ этип башлайды. Кече, кюн демей, аны къурулушуну юсюнде болуп, барыу халына къарап, тинтип тургъанды, оборудованиени да тохташдырылгъанына кеси контроль этгенди.

- Ол заманны излемине кёре этерге сюе эди хар затны да. Анга не гитче жумушну да магъанасы уллу эди. Палаталада къабыргъала къаллай тюрсюннге боялыргъа кереклисин да кеси сайлай эди. Саусузну халине аны магъанасы уллуду деп. Кечеле бла больницадан кетмей, анда халны билип тургъанды.

хирургла катышхандыла. Аланы араларында медицина илмуланы доктору, профессор, лапароскопия хирургияны илму-практика школуну мурдорун салгъан **Константин Пучков**, медицина илмуланы доктору, профессор, Саратовда СГМУ-да врачланы усталыкъларын ёдюрген кафедраны таматасы **Владимир Фёдоров**, медицина илмуланы доктору, профессор, Къобанны сыйлы врачы **Сергей Габриэль**, КъМКъУ-да сабий ауруулану кафедрасыны таматасы, профессор, медицина илмуланы доктору **Ёзденланы Зухура**, профессор, медицина илмуланы доктору **Николай Григорьев**, МГМУ-ну И.М.Сеченов атлы биринчи медицина институтунда андрология эм урология бёлюмню таматасы **Сафар Гамидов** да болгъандыла.

Конференцияны къууанчлы халда ачылыуна КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары **Таймураз Ахохов**, КъМР-ни саулукъ сакълау министрини орунбасары **Асанланы Алим**, отуз жылгъа жуукъ заманны бу бёлюмге таматалыкъ этип тургъан **Мухадин Беров** да къатышхандыла. Аны Халкъла аралы черкес ассоциацияны президенти **Хаути Сохроков** ачханды эм бардыргъанды. Ол бу иш фахмулу хирург, хунерли къурачу Ботталаны Хадис туугъанлы 60 жыл толгъанына жораланнганын эсге салгъанды эмда ариу бир минутну шош сюелип эсгерирге чакъыргъанды.

Андан сора Хаути Хазритович Хадисни юсюнден къысха билдириу этгенди. Бийик квалификация категорияльы хирург, КъМР-ни сыйлы врачы, Гиппократны эмда Михайло Ломоносовну орденини кавалери, «Кавказда мамырлыкъ эм гуманизм», «Гуманизм и милосердие», «За мужество и гуманизм», «Святитель Лука» деген майдалланы иеси Юйюнде болса да, сёлешгенлей, мычымай жетер эди,-дегенди Хаути Сохроков.

2015 жылда уа республиканы оноучуларыны тилеги бла Ботта улу Республикалы клиника больницагъа башчылыкъ этеди. Декабрьде уа аны жашауу мурдарны къуллуданлан юзюледи. Хаути Хазритович Хадисни юй бийчеси Люба, къызы Залина аны биргесине ишлегенле да залда олтургъанларын айтып, алагъа дагъыда бир кере къайгъы сёз бергенди.

Республиканы Башчысыны, КъМР-ни Правительствосуну, Парламентини таматаларыны атларындан конференциягъа къатышханланы Таймураз Ахохов алгъышлагъанды. Ол Къабарты-Малкъарны оноучулары саулукъ сакълауну бек баш социал жумушладан бирине санагъанларын, бу бёлюмге аслам эс бургъанларын да чертип айтханды. Ботталаны Хадисни юсюнден да сагъынмай къоймагъанды. «Ол керти да уллу адамлыгъы болгъан жаш эди, ишини устасы. Аны быллай сейирлик больницаны къурагъна къолундан келгени анга шагъатды. Адамла аны сюйгендиле, анга ышаннгандыла»,-дегенди.

Мухадин Беров, Хадис аны сохтасы болгъанын айтып, бу илму конференцияны аны атына бла къурагъанлагъа, аны ишине къатышыргъа келгенлеге да ыспас этгенди.

- Ол бу учреждениянны аллай бир аламат этген эди, республикада, битеу Шимал Кавказда угъай да, Россейде да анга жетген жокъ эди. 2006 жылда мен Къабарты-Малкъарны Президентинде саулукъ сакълауда халны тинтиу жаны бла ишчи къауумну башчысы болуп ишлей эдим. Ол заманда республиканы битеу багъыу учреждениялларны болумларын тинтип чыкъгъан эдим. Ма бу больница жангыз эди республикада саусуз битеу керекли болушлукъну заманында алып, аны ючюн бир тюрлю хакъ тёлемеген. Къабарты-Малкъарда бу бёлюмню менден иги бир адам да биле болмаз, аны себепли республикада аныча къураучу, баш врач болмагъанды деп айтыргъа толу эркинме,-дегенди ол.

Мухадин Беров дагъыда бу больницагъа Ботталаны Хадисни атын атауну дурус кёргенди. Аны юсюнден республиканы оноучуларына да айтылгъанын билдиргенди. Асанланы Алим да республикада медицинада иги жанына тюрлениуле этилген эселе, анда Хадисни кьыйыны бек уллу болгъанын белгилегенди.

Ботталаны тукъумну атындан Ибрагим сёлешгенди, ол форумну къурагъанлагъа, Хадисни юсюнден жылы сёзле айтханлагъа да жюрек ыразылыгъын билдиргенди. «Биз да, аны жууукълары, тенглери, ол бакъгъан, операция этген адамла да, бек ыразы болгъанлагъа аны аты аталса»,-деп, ол конференциягъа къатышханладан аны юсюнден тийишли къагъыт жарашдырылырын тилегенди.

Андан сора илму программа ишлеп башлагъанды, атлары айтылгъан кёп белгили хирургла тюрлю- тюрлю темалагъа лекцияла окъугъанды, операцияланы къалай бардыра тап боллугъуну юсюнден видеороликле да кёргюзтюлгендиле.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

Кёрмюч

Бу кюнледе Суратлау искусстволаны А.Л.Ткаченко атлы музейинде КъМР-ни сыйлы суратчысы, республиканы Къырал саугъасыны лауреаты, СССР-ни Художниклерини союзуну келечиси Акъкъызланы Якуб туугъанлы 75 жыл толгъанына жораланып кёрмюч ачылгъанды.

Аны ишлери суратлау искусствону алтын хазнасына киргендиле

Якуб 1942 жылда Тёбен Чегемде туугъанды. Кёчгюнчюлюкден къайтхандан сора, жети классны тауусуп, Махачкъалада художествоулу училищеге кирген эди. Ол кезиуде биргесине окъугъан Сияра Меджидова бла юйюр къурагъанды. 1965 жылда окъууларын бошагъанлай, аланы РСФСР-ни Худфондуну Къабарты-Малкъарда бёлюмюне ишлерге жибергендиле. Ала бирге кёп китаплагъа суратла жарашдырыгъандыла, Къулийланы Къайсынны назмуларына да графика иллюстрацияла жазгъандыла .

Акъкъыз улу Совет Союзда аты айтылгъан графикледен бири болуп, тыш къырралдан келген суратчыланы да юйретип тургъанды. Аны чыгъармалары Москвада, Киевде, Дондагъы Ростовда, Орджоникидзеде, Тбилисиде, Махачкалада эмда башха шахарлада къуралгъан кёрмючледе да энчи жерни алгъандыла.

Суратлау искусстволаны музейинде экспозицияда да художникни сюймеклик, илхам бла ишленген «Лунный гротеск», «Вехи истории», «Воспоминание», «Дерево юности», «Развитие цвета» эм башха тамаша суратларын кёрюрге болгъанды.

Алагъа къарап турсанг, акъылынга сейир сезимле келедиле: авторну бир чыгъармагъа анча магъананы къалай сыйындыралгъанына сейирсинесе. Хар бирини да энчи, терен философиясы.

Якубну «Дорога в ад» иши кёп сагъышла туудурады, жашауну зырафына жибермей, адамлыкъгъа, тюзлюкге итиндиреди. Келген къонакъла Къулийланы Къайсыны назмуларына ишленген графикаларын энчи белгилегендиле. Алада халкъыбызны ариу адетлери, тёрелери аламат ачыкъланадыла.

- Акъкъызланы Якуб бек фахмулладан эди. Аны юсюнден кёп айтыргъа боллукъду, ишлерине къарасанг а, сёзле да керек тюйюлдюле. Нек дегенде ала художникни усталыгъына шагъатдыла. Мен поэт болсам, бу суратлагъа къарап, жашаугъа, сюймеклигге жоралап, назмула тагъарыкъ эдим, -дегенди КъМР-ни культура министри Мухадин Кумахов. Ызы бла ол къауум композицияда художникни сооавтору, юйдегиси Сияра эрини ишинде, жашауунда да жол нёгери болуп, ала бирге аламат чыгъармала къурагъанларына ырызылыгъын билдиргенди.

Художниклени союзуну председатели Геннадий Темирканов Акъкъыз улуну ишлери республикабызны алтын хазнасына киргендиле, дегенди. Ол Сияра алагъа сакъ болгъанын, суратла жангыз да абаданлагъа угъай, бу усталыкъгъа юйрене тургъан жаш тёлюге да ахшы юлгюледиле деп энчи белгилегенди.

Кёрмюче суратчыны таныгъанла, чыгъармачылыгъын сюйгенле да келген эдиле. КъМР-де Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный Зумакъулланы Борис, Россейни Жазыучуларыны союзуну келечиси Моттайланы Светлана, КъМР-ни сыйлы суратчысы Герман Паштовну юйдегиси Жанна, искусствовед Нелли Сундукова эм башхала да Акъкъызланы Якубну чыгъармачылыгъыны энчилигини юсюнден сёлешгендиле. Сиярагъа бла Имарагъа да жюрек ыразылыкъларын билдиргендиле.

Тюбешиуге суратчыны туудугъу Якуб да келгенди. Анга сегиз жыл болады, ол художестволу школда окъуйду. Жашчыкъ хунерлиди, художник болургъа сюеди. Ол аппасыны бла ыннасыны усталыкъ ызын андан ары бардырлыгъына толу ышанырчады.

ТЕМУККУЛАНЫ Амина.
Сурат авторнуду.

Проект

Жаш предпринимательлеге - юйретиу курсла

Кёп болмай «Гитче шахарлада бла элледе жашагъан жаш адамланы профориентациясыны школу» деген проектни чеклеринде Чегем районда предпринимательство бла энди кюрешип башлагъанла юйретиу курсланы ёттенди. Аны, КъМР-ни Экономиканы айнытыу министерствосу бла «ОПОРА России» организацияны республикада бёлюмю болушуп, «Таза жюрекле» деген регионла аралы жамауат организация къурагъанды, деп билдиреди районну администрациясыны пресс- службасындан.

Бу проектни жашауда бардырыргъа къырал да болушлукъ этгенди. Аны чеклеринде гитче шахарлада эмда элледе жамауат тириликге себеплик этген «Перспектива» фонд былтыр бардыргъан конкурсда берилген грант хайырланылады.

Дерследе бизнесменлеге предпринимательство ишни бардырыуну, налогланы, маркетингни, къырал эл мюлкге болушлукъ этген программаланы юсюнден, банкны къалай сайларгъа тийишлисин эмда башха шартланы билдиргендиле. Практика жаны бла ишге да аслам эс бёлюннгенди. Ол санда бизнес - планны къурагъна, Интернетни хайырланыргъа да юйретгендиле. Окъуну бошагъанлагъа анга шагъатлыкъ этген къагъытла берилгендиле.

МАГОМЕТЛАНЫ С.

БЕЛГИЛЕУ

Эллилери жерлешлерине жылы тюбедиле

Бизни тёлюбюзню бир кесеги Орта Азияда бла Къазахстанда, бирси бёлеги уа мында туугъандыла. Асламыбыз - тау элледе. Анда ата-аналарыбыз, ынналарыбыз, аппаларыбыз жашагъан, биз ойнагъан арбазла ачхандыла бизге уллу дуниягъа жолну. Журтубуз бла байламлыгъыбыз а юзюлмейди, эрикдирмейди, унутулмайды. Бир башха жерде угъай, анда бегирек къууанадыла хорламларынга, анда энчи жарсыйдыла абыннганынга.

Бара тургъан ыйыкны орта кюнюнде, Къабарты-Малкъарны Журналистлерини союзу къурап, КъМР-ни сыйлы журналисти, Шимал Кавказны Кинематографистлерини союзуну келечиси Ботталаны Мухтар бла туугъан элинде, Кичибалыкъда, тюбешиу болгъанды. Эл школуну мекямына окъуучуладан, устазладан сора да, аны шёхлары, ахлулары жыйылгъан эдиле. Сыйлы къонакъланы арасында Бийик тау геофизика институтну директоруну экинчиси - техника илмуланы доктору, профессор, КъМР-ни сыйлы илму къуллукчусу Анахаланы Кошкинбай, КъМР-ни сыйлы журналисти Шауаланы Разият, «Минги-Тау» журналны баш редактору, поэт Додуланы Аскер, «Къайсынны жюз атлам» проектни таматасы Тетууланы Хадис, республикалы телевидениянны директоруну орунбасары Ботталаны Мурат, предприниматель Ботталаны Хызир эм башхала болгъандыла.

Тюбешиу, таулу адетдеча, окъуу юйню арбазында миллет кийимли къызла бла жашла чыгъаргъан туз-гыржын бла башланнганды. Андан ары келгенлени музыка мектепни элдеги бёлюмюнде жырларгъа юйрене тургъан сабийле къууандыргъандыла.

Школчула Ботта улуну сабий заманында этген умутларындан башлап бюгюннге дери жашау эм чыгъармачылыкъ жолуну юсюнден тынгылы хапар айтхандыла. Аны алгъан юрист болургъа итиннгенин къайда да тюзлюкню излегенин да чертгендиле.

Шуёху Анахаланы Кошкинбай а аны миллетин сюйгенин, тарыхны сакълар ючюн этген ишлерин да санагъанды. Не жумуш бла да кёпле анга келгенлерин, сёлешгенлерин, излегенлерин да ол тынгылы этгенин, белгисиз тау бийиклени табып, алагъа ахшыланы атларын атагъанын, уруш заманда Мартыновкада жоюлгъан адамларыбызны ызларын ачыкълап, кёплени къарындашларыны, аталарыны, аппаларыны къабырларын белгили этгенин, ол жерде жашагъанла бла шуёхлукъ жюрютгенин да айтханды.

Тетууланы Хадис кичибалыкъчылагъа Къайсынны жюзжыллыгъына жарашдыргъан баннерлеринден бир къауумун саугъалагъанды. Малкъар халкъны тарыхына аталгъанлада бизни аш-суу, кийим, кийиз, юй-журт байлыкъларыбызны суратлары, жазыулары да этилгендиле.

Хадис сабийлеге иги окъургъа кереклисин, ала билимли болсала, жашаларында кёп ахшылыкъ эталлыкъларын да айтханды. Бу элден чыкъгъан белгили адамланы Башийланы Светлананы, Журтубайланы Махтини, Багъатырланы Илиясны, Къулийланы Хусейни эм башхаланы атларын да санагъанды.

Додуланы Аскер Кичибалыкъ огъурлу жер болгъанын, уруш аллы жыллада шыкъычыла бери кёчгенлерин, Кязим да мында жашагъанын эсгертгенди. Эллилени, Ботталаны Мухтарча, халкъым деген адамладан юлгю алыргъа чакъыргъанды. Юбилярны 60-жыллыгъы бла алгъашлай, мында жашагъанла, къонакъла да кёп ариу сёзле айтхандыла.

Алда сагъынылгъан искусство мектепни таматасы Борис Дзамихов юйретген сабийле да ол кюн сахнагъа бир ненча кере чыкъгъандыла. Элде кёп тюрлю миллет жашагъаны бла байламлы жырла, назмула да юч тилде айтылгъандыла: малкъар, къабарты, орус.

Жашчыкъла, солистлери Умарланы Аслан болуп, гитче сахна оюнча «Голлу» деген халкъ жырны айтхандыла. Къызчыкъла уа устазлары бла бирге Ёзденланы Альбертни «Зуннукла» деген ариу жырын къатлагъандыла. Жыр айтып дагъыда Гогуйланы Халимат бла Болатланы Роза къууандыргъандыла.

Сабийле Ботта улугъа кёп соруу бергендиле. Ала, кёзчюклери жылтырай, аны бла ёхтемленгенлерин букъдурмай эдиле. Окъуучулагъа жууап бере, юбиляр сабий заманыны, школ кезиуюню, къабарты, таулу тенглерини, устазларыны юслеринден да тынгылы хапар айтханды. Ол Журтубайланы Юсюпню эсгерип, аны алагъа дерсни табийгъатда болгъан юлгюне бла ангылатханын да ыразылыкъ бла эсгергенди.

Кичибалыкъны администрациясыны таматасы Гуртуланы Марат школда биргесине окъугъан тенгин алгъышлап, аны намысына бери келгенлеге, бу тюбешиуню къурагъан КъМР-ни Журналистлерини союзуна, аны бетинде бу организацияны председателини орунбасары Шауаланы Разиятха ыспас этгенди. Мухтар бла экиге айланнган Ботталаны Махмуд да, аны къарындашына, тукъумуна сый берип, заманларын, къаруларын да къызгъанмай, бери, узакъ тау элге келгенлеге ыразылыгъын билдиргенди.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

МЕДИЦИНА

Бауурну циррозу багъылады

Бауурну циррозу къыйын ауруладан бириди. Медицина литературада аны юсюнден багъылмагъан, тохтамай айныт баргъан эм д.а.к. оюмланы окъуйбуз. Бир сёз бла айтханда, къууандырырча зат жокъду.

Проблемаланы тюйюмчеги

- Биз кёп жылланы ичинде алай сунуп тургъанбыз, - деп хапарлайды Алексей Буеверов, бауур ауруула жаны бла специалист, медицина илмуланы доктору, Сеченов атлы Биринчи МГМУ-ну профессору. - Ол оюмланы мурдорлары да болгъандыла. Цирроз ол бауурну ёлген клеткаларыны орунларына алайланы бир бирине жалгъашдыргъан эт (фиброз) къуралыуду. Аны териде тапла (шрам) бла тенглешдирирге боллукъду. Ала къыйын сёнгедиле, билиннгенлей турадыла. Бир бирине жалгъагъан эт ызына къыйын айланады.

Бауур бла иш а андан да осалды. Анда тапла, теридеча, косметикалы чурум тюйюлдюе, ала аууруну андан ары айнууна себеплик этедиле: жангы клеткаланы ёлюларини сылтауу болуп, ётню кетиуюн бузадыла, къанны жюрюююне чырмау чыгъарадыла. Ол а къан агъуылагъа бла аш эритиуде бузукълукълагъа келтиреди.

Ол проблемаланы тюйюмчегин тешген бек къыйынча кёрюнеди. Ауруу кеси кесине ишлеп, айнып барады. Эсепде, къууандырыр зат азды. Ахыырында адам бауур къарыусузлукъдан (аны клеткалары жашауну жалчытырча мардадан ири да азайсала) ауушургъа болады. Неда бу органны энчи рак аууруундан. Аны илму аты гепатоцеллюлярная карциномады. Андан сора да, цирроз къыйынгга айланса, жашаугъа къоркъууну къан агъыула эмда къошакъ халда инфекцияла да чыгъарадыла.

Бусагъатда уа бауурну циррозун айныун тохтатыргъа, артха айландырыргъа жарагъаны белгили болгъанды. Анда башмагъананы В эм С вирус гепатитлени багъарча иги препаратланы чыкъгъанлары тутады. Шёндюге дери аланы багъаргъа онг болмагъанны саналгъанды, бютюнда С гепатитни. Аны къозгъаучусу, СПИД-ни вирусуча, санда ёмюрге къалып, аууругъа себеплик этгенлей турады. Алай жангы препаратла вирусну къурутхандыла, эм ауруу тохтап, хроникалыгъа ётмегенди.

Аны бла бирге саусузланы жарымында циррозну артха айланыуу эсленнгенди: бауурну халы игиленип, анда тапланы саны азайып, аланы бир ненчаси сёнгюп, къайтышып. Биз бу шартланы жаланда 1-чиде угъай, циррозну 2-чи классында да кёргенбиз. 3-чюсюнде уа, жарсыугъа, бир зат да болушурукъ тюйюлдю, аллай саусузланы трансплантациягъа жиберирге тийишлиди.

Жаланда къыздырыучу игиледе тюйюлдю иш

- Болушургъа жаланда вируслагъа угъай, башха циррозлада да жарайды, аланы чыгъаргъан сылтаулагъа да къарамагъанлай, - деп хапарлайды А. Буеверов. - Ол сылтауланы къурутургъа керекди. Инфекциялы гепатитледе вируслагъа къажау багъыу болушады, игичилени циррозунда - къыздырыучуланы хайырланмаулукъ. Бу бек кереклиди. Бизде ауруну сылтауун бакъмагъанлай, гепатопротекторланы (бауурну къорулагъан препаратланы), ичип тургъанда, циррозну багъыуда артыкъ жетишимле болмагъандыла.

Къалай бла болушады бу жангы амал? Бауур клеткаланы ёлюулерини бла жангырыуларыны араларында баланслыкъ тохташады. Циррозда ала кёп санда къуруйдула, аланы орунуна эт къозлайды. Сылтауну кетерсенг а, жангыруу теркирек барады. Быллай багъыуну не къадар эртте башласагъыз, ол къадар игиди.

Игичиликден чыкъмагъан, бауурну жау басхан ауруну да унутургъа жарамаз. Къыздырыучу игиле ючюн жаратылгъаннга ушамай, ол циррозгъа хазна ётмегенне саналады. Бизни оюмубузгъа кёре уа, кёбюсюнде ётеди, эмда аны тири багъаргъа тийишлиди, бауурда жауну азайтыргъа кюрешип. Бу жаланда семиз эр кишилеге угъай, бирде арыкълагъа окъуна къоркъуулуду. Органда жауну энчи жыйылыуу кёпден-кёп тюбей барады, ол халда циррозлада тюз алай.

Александр МЕЛЬНИКОВ,
«Аргументы и факты» газет.

Бауурругъуз ауруй эсе, бу затланы билирге керексиз

1 Сылтауланы кетериу
- вируслагъа къажау багъыу
- къыздырыучу игилени хайырланмау
- бауурну жау басып ауругъандо - ауурлукъну азайтыу
- аутоиммунный гепатитде - воспаление реакцияны дарманланы болушлукълары бла селейтирге

2 Аш-азыкъ къаллай болургъа керекди
- бауурну кыйынамазгъа
- ётню кёп чыгъарылыууна себеплик этмеген
- сандра тузну бла сууну жыйлыууна чырмаулукъ этген
- аш орунну къозгъамагъан
- суткагъа 5-6 кере ашаргъа тийишлиди, алай аз-аздан
- кече окъуна бираз ашаргъа жарайды
- жауланы, этде белокланы, къууурулгъанны, къакъсыгъанны эм кючлюню чеклерге.

-Жаннет Мисирбиевна, бюгюнлюкде маданият учреждениялада иш къалай къуралгъанды?

-Управлениянны бла анга бойсунгган учреждениялны баш борчлары - чыгъармачылыкъ мурдорну сакълау эм айнытыу бла бирге адамланы солуу кезиулерин жалчытыуну, аланы изламлерин бийик даражада толтурууну онгларын къурауду.

-Кадрларыгъыз а жетишемидиле?

-Бизни комплексде 159 адам ишлейди, аладан 58-сини бийик билимлери барды.

-Маданият от жагъагъызгъа жюрюгенле уа кёпмюдюле, аланы чыгъармачылыкъ тиричиликлерин ёсдюрюу жаны бла уа не иш этиледи?

-Кружоклагъа бла клублагъа кеслерини сейирлерине кёре 2740 сабий эм абадан келеди. Районда жашагъанланы саулай алып тергегенде, ол кёрюмдю аны тогъуз процентин тутады. Жамауатны излемин жалчытыуну бийик даражада бардырыугъа дайым къайгъырабыз. Билим бериую, социальный къоруулауну, медицинаны, жаш тёлюню, политиканы, спортну, эркинликни сакълау органланы, жамауат организацияланы учреждениялары бла байламлыкъ жюрютгенибиз халкъны ниет-культура, адеп-кылыкъ жаны бла да айныууна себепликди.

-Энчи чертип нени юсюнден айтыргъа боллукъсуз?

-Тюрлю-тюрлю кружокладан сора да, клубла ишлейдиле, тамата тёлюге деп тематикалы ингирле къураладыла. Сабийле бла жаш адамла да бир жанында къалмайдыла. Саулукълу жашауну, эркинликни къоруулауну, социальный проблемаланы юслеринден жумушла бардырылгъанлай турадыла. Тепсеу программаланы ачыкъ майданлада жарашдырыу да тёреге айланнганды.

Былтыр районну культура учреждениялярында, саулай алып айтханда, 2240 район, регион эм федарал даражалы ишле ётдюрюлгендиле. Краеведение музейде уа 280 экскурсия къурап, школчуланы, жаш адамланы бютюн къууандыргъандыла. «Табийгъат эм биз», «КъМР-ни халкъларыны адетлери эм тёрелери» деген билим бериу программаладан сора да, кълол усталаны, художниклени чыгъармачылыкъларыны кёрмючлери бардырыладыла. Музейни Интернет бла ишлер онгу болгъаны бла бирге кесини сайты да жарашдырылгъанды.

Районну библиотекаларында да иш къыстауду. Барысы да федерал программаны жашауда бардырыуну чеклеринде компьютерле бла жалчытылып, алагъа да Интернет къошулгъанды. Китап алыргъа келгенлени саны да ёсгенди. Озгъан жылда окъуучуланы къолларына 174206 экземпляр берилгенди. Ара библиотека системаны фондуна 20200 сом багъасы суратлау эм илму литература алынгнганды.

Искусстволаны сабий школуну сегиз бёлюмюне 227 жашчыкъ бла къызчыкъ жюрюйдю. Ала ахшы жетишимле болдуруп, культура жаны бла окъуу юйлеге киредиле. Даражалы конкурслагъа къатышып, атларын айтдырадыла. «Жулдузчукъла» юлгюлю вокал ансамбль быллтыр кесини 20-жыллыкъ юбилейин белгилегенден сора да, Челябинск шахарда бардырылгъан академиялы жырны битеуроссей конкурсунда экинчи даражалы лауреат болгъанды. Ессентукиде уа «Планета звёзд» деген искусстволаны эм чыгъармачылыкъны бешинчи битеуроссей эришиуюню «Ансамбльле. Академиялы вокал» деген номинациясында уа биринчи жерни алып, кубокга, дипломгъа да тиийшли кёрюлгенди.

«Арабекс» юлгюлю тепсеу ансамбль да Нальчикде «Вершины Кавказа» деген фестиваль-конкурсну «Халкъ тепсеу» бёлюмюнде биринчиликни бирсилеге ычхындырмагъанды. «Мен фахмулума» атлы эришиуню «Классика тепсеу» кесегинде уа экинчи эм ючюнчю жерлени дипломлары бла саугъаланнганды. Бюгюнлюкде районну беш чыгъармачылыкъ ансамбли юлгюлю эм халкъ даражалылагъа саналадыла.

-Культура учреждениялары ишлери бла байламлы жарсытхан затла уа бармыдыла?

-Огъары Бахсанда кийиз этерге юйретген кружокну мурдорунда орналгъан Миллет къол усталыкъны эм солууну арасында халкъ чыгъармачылыкъны айнытыугъа толусунлай эс бурулмайды. Талай жылны ичинде «Кюнчюк» деген культура эм солуу паркда да жокъдула тюрлениуле. Анда жаланда беш аттракцион къалгъанды, кеслери да эскиледи. Аны реконструкциясын бардырыр, жангы оборудование келтирир ючюн, иги кесек ырысхы керекди. Библиотекалада ишлегенле да сабийлени бла жаш тёлюню китап окъургъа сейирлерин къозгъау жаны бла тирирек кюрешселе сюерик эдим.

-Ырысха-техника мурдорну игилендириу а не халдады?

-Арт кезиуде район администрацияны тутхучулугъу бла ахшы жаныма тюрлениуле да бола турадыла. Озгъан жылда культура учреждениялада жылыу баргъан ызлагъа харалгъанды, Искусстволаны сабий школуну чардагъы жангыртылгъанды. Кёнделенни Маданият юйюню фойесине да ремонт этилгенди. Культура дворецни да отоулары, атлауучлары тапландырылып, чардагъаны бир кесеги да алышындырылгъанды.

Быллымны бла Бедикни маданият аралары - миллет къобузла, Искусстволаны сабий школуна – жыя къобуз, сахна кийимле, Культура дворецге уа шинтикле, 3Д форматлы кинооборудование алынгнганды. Маданият учреждениялрыбызны ырысхы-техника мурдорларын игилендириуге 7160000 сом къораич этилгенди.

Быйыл Лашкута элде Культура юй ишлерге белгиленнгенди. Кёнделенни музыка школу оолур халгъа жетип тургъаны уа жарсылуду. Ары жюрюрге сюйген сабийлени аллай онглары болмай, юйренир затларына битеулю билим берген мектепге барадыла.

-Мындан арысында неге эс бурургъа дейсиз?

-Бюгюнню излемлерине тийишли ырысхы-техника мурдорну ючюнчю даражаны къайгъырыргъа керекбиз. Андан сора да, специалистлерибиз усталыкъларын ёсдюрюрча мадарланы къурап, жаш кадрлагъа да болушлукъ этиую, бир бирлерини сынамларына юйрениую ызын жалчытыргъа. Ол затланы барысын да жашауда бардыралсакъ, ишибизни качествосу да игиленип, чыгъармачылыкъ жаны бла да айнып, маданият учреждениялагъа жюрюгенлени ыразы эталлыкъбыз.

Ушакъны **ТЕМИРЛАНЫ Анатолий** бардыргъанды.

Культура

Элбрус районну маданият учреждениялары бардырган ишлери бла не заманда да республикада, андан тышында да белгили болгъанлай келедиле. Алагъа, школчуладан, жаш тёлюден сора, абаданла да сюйюп жюрюйдюле. Ол а чыгъармачылыкъ бла кюрешген коллективлени къыйматын ёсдюреди. Ала кеслерини борчларын къалай тамамлагъанларыны юсюнден а биз районну администрациясыны культура управлениясыны таматасы Толгъурланы Жаннет бла ушакъ бардыргъанбыз.

«Бюгюн бизни баш къайгъырыуубуз - махкемелени ырысхы онгларын игилендириу эмда кадрланы усталыкъларын ёсдюрюу»

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий бардыргъанды.

Фахмулулукъ

Медицина илмуланы кандидаты Акайланы Светлана КъМКъУ- ну медицина факультетинде къыркъ алты жыл патология физиологияны окъутханды. Аны сохталарыны араларында профессорла, илмуланы докторлары, кандидатлары да бардыла. Бюгюнлюкде да, уллу алимле болгъандан сора да, ала преподавадю окъуна бир бирибиз бла байламлыкъ жюрютебиз, барыбыз да Дагъыстанны бек тансыкълайбыз», - дейди ол кеси уа.

Акайланы къызлары Кёнделен, Заюково элледе, республикалы больница да ишлегенди. Алай аспирантурадан сора усталыкъны сайлагъанды.

- Мени тёлюмде атажылы болгъан тширыу бла - Фрунзе областъха, аналары уа къаугъанагъы бла Ош областъха тюшген эдиле. Артда, бир талай замандан сора, юйюр бирге кёшюлгъанды.

-Жумарукъ, белгилисича, бизни закий назмучубуз Кязимни сюйгени болгъанды. Алай поэт аны жаратханлыкъгъа, къызны жюреги уа сулыкъ къалгъан эди. Ол жюз бла жети жыл жашагъанды. Аны къол усталыгъына сейир этмеген болмагъанды. Къумачха асыры багъа айтсала, да муну Жумарукъму этгенди ден болгъандыла.

Не сейир, ачлыкъ дуниядa да ол, анам, аны эгечлери бизге ариу жыйрыкъчыкъла тигерге юкреше эдиле. Кюндюз колхозда ишлеп, кече уа халы ийире, эшиу эшгендиле. Кийизлерибиз а терк сатылыучу эдиле.Саман юйлени къабырларыларында къылкъылы битимлени

Лекциялары да эсден кетмезчадыла, къолу да чемер

тельлерини лекциялары бла хайырланнганлай тургъанларын айтадыла.

Аланы уа энчиликлери да барды - назму халда жазылыпдыла. Баям, бу окъуну толу курсун алай жарашдыргъан жер башында Светлана жангыз инсанды! Сёзсюз, ол фахмулу адамды. Алай былайда жангы амалны дуниягъа жаратылгъаныны башха сылтауу да барды: Светлана Ахматовна берген дерсине студентлени сейирлерин ёсдюрюр мадарла излегенди.

Къалай сейирди, кёчгюнчюлюкню сынагъан, ачлыкъны не зат болгъанын билген тёлю, жунчуп - тунчугъуп къалмай, бийик билим алып, жигер ишлегени бла атын айтдыргъанды. Светлана Къыргъызда тогъуз классны бошап, Ата журтуна къайтханды. Нальчикде бешинчи номерли школну тауучсхандан сора Махачкъалада медицина институтха киргенди. «Курсда окъугъанла шёнсыз ёсгенле, ёксюзле кёп эдиле,- дейди ол. - Атам урушха дери Тёбен Чегемде райисполкомну башчысы болуп тургъанды. Аны партизан болгъаны ючюн Нальчикден сегизинчи километрде юч жюз адам бла бирге фашистле ёлтюргендиле. Анам ол заманда юч къызы бла къалгъанды. Алты айдан а къарындашым Исмайыл туугъан эди.

Малкъар халкъ зор бла кёчюрюлген кюн а къызчыкъла барысы да ынналарыны эгечлери Жабеллары Жумарукъда эдиле. Аны ючюн сабийле сексен жылы болгъан тширыу бла - Фрунзе областъха, аналары уа къаугъанагъы бла Ош областъха тюшген эдиле. Артда, бир талай замандан сора, юйюр бирге кёшюлгъанды.

-Жумарукъ, белгилисича, бизни закий назмучубуз Кязимни сюйгени болгъанды. Алай поэт аны жаратханлыкъгъа, къызны жюреги уа сулыкъ къалгъан эди. Ол жюз бла жети жыл жашагъанды. Аны къол усталыгъына сейир этмеген болмагъанды. Къумачха асыры багъа айтсала, да муну Жумарукъму этгенди ден болгъандыла.

Не сейир, ачлыкъ дуниядa да ол, анам, аны эгечлери бизге ариу жыйрыкъчыкъла тигерге юкреше эдиле. Кюндюз колхозда ишлеп, кече уа халы ийире, эшиу эшгендиле. Кийизлерибиз а терк сатылыучу эдиле.Саман юйлени къабырларыларында къылкъылы битимлени бюртюкчюклерин тапсакъ, къууанып, алай ашагъанбыз.Талалада да будай жыйылгъандан сора сабакъчыкъланы жыйып айланыучу эдик.

Бир жол, къалауур эслеп, бизни, ач сабийлени, тюйюп, ат оруннга беклеп кетген эди. Алай андан къачалгъан эдик. Ол жылланы эсгергенимде, жюрегимде ачыу жокъду: эки ыннабыз, анабыз, аны эки эгечи жашауубузну сюймекликден, жылыудан толтургъан эдиле»,- дейди Акайланы къызы.

Ким билсин, ол сюймекликденми болур Светлана Ахматовнаны искусство бла кюрешип башлагъанына сылтауу? Ол суратла ишлейди, кёп кёрмючлеге да къатышханды. Окъала салып, миллет кийимле да тигеди. Чынтты таулу адамды - хар затха да къолу ушап къалгъан, билими жетген!

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Сынау

Ана тилибизде диктант нени ачыкълагъанды?

Алгъаракълада къарачай -малкъар жаш тёлюню айнууна себеллик этген «Эльбрусоид» фонд билимлерин сынаргъа итинненлеге диктант жаздыргъан эди. Ол Москвада, Нальчикде, Черкесскде, Карачаевскде, Ставропольда бардырылгъанды. Быллай иш биринчи кере этилгени себелли бу башламчылыкъгъа, студентледен сора да, тюрлю-тюрлю сфералада урунганла, устазла да къатышханды.

Проектни къурагъанла сынау ишни хайыры бла бюгюнлюкде ана тилни адамла къалай билгенлерин, озгъан заманладан эсе хал осалмы огъесе игими болгъанын ангыларгъа сюйгендиле. Анга къошулгъанланы саны 405-ден аслам болгъанды. Аладан 66 - школчула, 231-студентле, 108 - 25-66 жыллары толгъанладыла.

Диктантны жазгъанланы 0-1, 2-5 эм 6-10 халат ычхындыргъанларына кёре юч къауумгъа юлешгендиле. Жарсыгъа, аланы андан кёп этгенле да тюбегендиле. Сагъынылгъан категорияладан а 25-66 жыллары болгъанла тилни барысындан да иги билгенлерин туура этгендиле.

Беш шахардан да мажал нальчикчиле жазгъанларын белгилерге тийишлиди. Аланы 96 проценти он халатдан кёп этмегенди. Ол кёрюмдю Къарачай шахарда- 49 процент, Черкесскде – 50 процент, Москвада - 41 процент, Ставропольда уа 23 процент болгъанды.

Дагъыда адамла бегирек къайсы сёзледе жангылгъанларына, ол не бла байламлы болгъанына да уллу эс бурулгъанды. Барысындан да бег а «иейик» деген сёзню терс жазгъандыла. Орус тилдеча, «ё» харфха да эс бурмагъанлай, «е» этип къойгъанла да кёп эдиле.

Тохташдырылгъан оюмгъа кёре диктантха къатышханланы 60 проценти тилни учхара биледи. Къарачайда бла Малкъарда орфография бирча жюрютолмегени да тыйгъыч этеди. Ол а ара шахаргъа КъМР-ден бла КъЧР-ден келген жаш тёлюню ишлеринде бютюнда эсленеди.

Озгъан сынау ишлени эселлерине кёре, къарачай-малкъар тил мындан ары айнырча, орфографиябызны бир этерге, школлада ана тилден дерслени сагъатларын кёбейтирге эмда университетледе да аны сансыз этмегенлей, эс бурургъа керекдиле. Нек дегенде иш бу халда барса, хал андан да осалгъа кетерикди, ёскоп келген тёлю ёз тилибизни танымай къалыргъа окъуна боллукъду.

«ЭЛЬБРУСОИД» фонд.

ЖАРЫКЪ СТАРТЛА

Айтхылыкъ боксчу бла бирге

Бабугент элде Саулукълу жашауну ийиугъы бардырылгъанды. Аны кезиуюнде къызчыкъланы бла жашчыкъланы араларында «Жарыкъ стартла» да болгъандыла. Спорт оюнланы алагъа «Жаш башчыланы школу» деген кружокну таматасы Къадырланы Эльвира, боксдан дунияны чемпиону Туменланы Бийберт къурагъандыла.

Эришиулеге къатышханла биринчи такъыйкъаладан окъуна алагъа тынгылы хазырланнгланлеры эмда тириликлерин кёргюзтгендиле. Аны алайлыгъына Тумен улу да шагъатлыкъ этгенди. Эришиуледе судья да ол болгъанды. Кеси да сабийлеге къуру къоллары бла келмеген эди, къалачла, конфетле, татлы эмда гара суула келтирген эди.

Ахырында уа Бийберт спорт майданда сабийле бла сейирлик ушакъла бардыргъанды, аланы сорууларына да жууапла бергенди, ала бла терк-терк тюбеше турургъа эмда быллай эришиулерине да къатышыргъа сёз бергенди. Жашчыкъла бла къызчыкъла «Жарыкъ стартланы» къурагъанлагъа ыспас этгендиле, чемпион бла тюбеширгe, ушакъ этерге онг бергенлерине ыразылыкъларын билдиргендиле.

БЁЗЮЛАНЫ Залина.
Черек районну администрациясыны пресс-службасы.

Билдириу

Сакълыкъ хата келтирмез

Теракталны къоркъууу сакъланнганы бла байламлы Россейни Терроризмге къажау миллет комитетини КъМР-де Оператив штабы республиканы инсанларын къоркъуусузлукъ бла байламлы жорукъланы толтурургъа чакъырады.

Адамла кёп жыйылгъан жерледе сакълыкъны тас этмегиз, акъылбалыкъ болмагъан сабийлени кеслери алларына къоймагъыз. Машинагъызны эркин этилген жерледе салыгъыз. Тёгеректеги жамаатха къоркъуу келтирлик ишлени этмегиз. Право низамны сакълаучу органланы эмда тынчлыкъны жалчытыугъа жууаплы башха структураланы келечилерини законлу излемлерин толтуругъуз.

Адамла кёп жыйылгъан жерлеге, концертлеге, спорт эришиуле баргъан майданлагъа терк къабыныргъа къоркъуулу, чачдырыучу, уулу, ийисли, пиротехника затланы, бичакъланы, жара салыргъа боллукъ башха жютю затланы, уллу артмакъланы келтирирге жарамайды.

Тюрлю-тюрлю мекямлагъа кирген кезиуде жорукъланы толтурургъа тийишлиди. Ишеклик туудургъан затланы кёрген эсегиз, сансыз болмагъыз. Биринчиден, аны иесин тохташдырыргъа тийишлиди. Ишекли затха тиерге, ачаргъа, тепдирирге, бир жерден башхасына салыргъа жарамайды. Ол чачылып, адамланы жашаулларына, саулукъларына къоркъуу салыргъа, мекямланы бузаргъа боллукъду. Машина бир жерде кёп заманны тура эсе, анга да эс буругъуз, бютюнда аны къырал номерлери бла сообщениукъуна эселе.

Битеу ишеклик туудургъан шартланы юслеринде право низамны сакълаучу органлагъа белгили этигиз. Сизни сакълыгъыгъыз, право низамны сакълаучу органлагъа болушургъа хазыр болгъаныгъыз аманлыкъланы жолларын кесерге себеллик этерикдиле!

«Къызыу ызны» телефон номерлери:

- КъМР-де Оператив штабы: 48-15-48;

- РФ-ни ФСБ-сыны КъМР-де Управлениясы: 48-15-81 (ышаныулукъну телефону);

- КъМР-де МВД: 40-49-10 (дежурный бёлюм); 49-50-62 (ышаныулукъну телефону);

- РФ-ни Следствие комитетини КъМР-де следствие управлениясы: 77-64-22 (ышаныулукъну телефону);

- РФ-ни МЧС-ини КъМР-де Баш управлениясы: 39-99-99 (дежурный бёлюм).

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатлары эмда законла чыгъарыучу органны аппаратында ишлегенле Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясыны таматасыны орунбасары **МОВСИСЯН Грант Олеговичге** атасы **МОВСИСЯН Олег Черкесович** ёлгени бла байламлы къайгъы сёз бередиле.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатлары эмда законла чыгъарыучу органны аппаратында ишлегенле КъМР-ни Парламентини Председателинде Жамауат советни члени, Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини экинчи эмда ючюнчю чакъырылыуларыны депутаты **ГУЛЯЕВА Валентина Васильевна** ёлгенин бушуу этип билдиредиле эмда аны жууукъларына бла ахлуларына къайгъы сёз бередиле.

ТОКЪЛУЛАНЫ Азаматны жашы Алийге эмда аны юй бийчеси **Мариямгъа** аланы жашлары **ТОКЪЛУЛАНЫ Аслан** ауушханы бла байламлы къайгъы сёз беребиз.

Токълуланы тукъум.

Карате

Россейни чемпионатыны призёрлары

Москва областны Подольск шахарында каратени киокусинкай тюрлюсюнде Россейни биринчилиги бла чемпионаты бардырылгъандыла. Бизни республикадан анга Спорт министерствону шаркъ единоборстволадан сабийжаш тёлю спорт школуну (директору Черкесланы Заурбек) келечилери къатышханды.

Кеслерини жыл сан эм ауурлукъ категорияларында юч спортчубуз да жетишимли болгъандыла. Кюмюш майдалланы Адам Тутуков бла Аркадик Аветисян алгъанды-ла. Кантемир Маршенкулов «доммакъ» кыытханды. Жашла «ДАЙДЗИ» спорт клубда тренер Амурбек Кармоковну башчылыгъында жарау этедиле.

Ала барысы да чемпионатха барыргъа себеллик этгенлери ючюн спорт министр Асланбек Хуштовха бла чекленген жууаплылыгъы болгъан «Сады Эльбруса» обществону учредители Асланбек Хаупшевге ыразылыкъларын билдиредиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Грек-рим тутушуу

Уллу спортха биринчи атламла

Элбрус районда, белгилисича, грек-рим тутушуу спортну башха тюрлюлеринден бегирек айнылды. Уллу жетишимле болдургъан гёжефлени уа мындагъы сабий-жаш тёлю спорт школунда хазырлайдыла. Жыл сайын анда жарау этгенле спортну усталарына кандидатла боладыла, спортну устасыны мардасын толтурадыла, республика, округ, къырал эришиуледе, даражалы халкъла аралы турнирледе хорлайдыла, призёрланы санына дайым киредиле.

Сабийлени сейирлерин ёсдюрюрча, спорт школ кеси да эришиуле къурайды – биринчиликделен башлап битеуроссей турнирлеге дери. Ол, гёжефлени усталыкъларын ёсдюрюрге себеллик этгенинден тышында, алагъа кеслерин магъаналы турнирледе сынаргъа онг береди.

Спортчула да ахшы кёрюмдюлери бла къуурдырыдан къалмайдыла. Арт кезиуде 2002-2007 жыллада туугъанланы араларында талай жаш атларын айтдыргъандыла. Биринчи жерге юч кере Чечелланы Амаль чыкъгъанды. Ол битеуроссей эм эки республикалы турнирледе хорлагъанды, «Динамо» спорт обществону ачыкъ биринчилигини призёру болгъанды.

Тебердиланы Таулан Къабарты-Малкъарны жаш тёлю биринчилигинде хорлагъанды, СКФО-ну, «Динамону» биринчиликлеринде да алчы жерлеге чыкъгъанды. Лукияланы Руслан да республикалы эм битеуроссей турнирледе жетишимли болгъанды.

Бир кере да хорлатмай школну эм гитче спортчусу тогъузжыллыкъ Отарланы Мурат келеди, уо юч республикалы турнирде «алтынны» бир кишиге да ычхындырмагъанды. Сарбашланы Къууанч, Бапыналаны Къурман, Ислам Урусов, Жаппуланы Хызыр, Жеттеланы Алан да умутландырыгъан гёжефлени санындадыла.

Аланы школну директору, Россейни сыйлы тренери Локияланы Юрийни башчылыгъында Чечелланы Артур, Хапаланы Аслан, Ачабайланы Музафар, Балаланы Алим эм башха тренер-преподавательле юйретедиле.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Эришиу

Полициячыладан - хорлагъанлагъа кубокла бла майдалла

Тырныауузну картодромунда аскер-прикладной двоеборьеден эришиуле бардырылгъандыла. Ала Малкъар халкъны къыраллыгъы къайтарылгъанлы 60 жыл болгъанына жораланнгандыла. Аланы Элбрус районда МВД-ны ГИБДД-сыны бёлюмю эм анда жамауат совет къурагъандыла.

Эришиулеге Тырныауузну билим бериу учреждениялярындан 30-дан аслам окъууча къатышхандыла. Ала картинген бла пневматика ушкокдан атдырып сынашхандыла. Сабийле усталыкъларын къысха заманны ичинде кёргюзтюрге керек эдиле. Полициячыла алагъа жолда жюрюню жорукъларын эсгертгендиле, автодромну инструктору уа картингде барыуну техникасынангылатханды.

Ахырында полициячыла эмда бёлюмде Жамауат советни келечиси Дуся Афанова да хорлагъанлагъа кубокла, майдалла бергендиле, татлы ашарыкъла бла сыйлагъандыла.

КъМР-де МВД-ны пресс-службасы.

Футбол

Кертиге ушамагъан эсепле

Биринчи турда Бахсанда «Автозапчасть» «Къундетейни» 12:0 эсеп бла хорлагъанды. Бир ийыкъдан Нальчикде 31-чи номерли школну жалгъан кырдыгы бла майданында экинчи кере да «Автозапчасть», жууапсыз 14 гол уруп, Хасаниядан «Жулдузну» къытханды.

Республиканы Кубогуну аллында баш дивизионда ойнагъанланы усталыкъларыбла башхаланы сынамларын тенглешдириучюбюз. Практика кёргюзтгенича, республикалы командаланы араларында окъуна тюрлю-тюрлюлери бардыла.

Оюнмуду «Автозапчасть» биринчи эки матчны да 13:0 эсеп бла хорлагъаны. Анга кёре мындан арысында къаллай эришиулени юсюнден айтыргъа боллукъду? Былай барса, аны къаршчылары тюнгюлюгре боллукъдула.

Ыйыкъ кюн Терекде кесини майданында «Тэрч» къауум «Автозапчасть» бла тюбеширкди. Энди къагъанакъланы жилятыу бошалгъанды. Бу жол эм кючлюле ойнарыкъдыла. Бахсанчыла чемпионатны аллында окъуна онглай келгенлери сейирсиндирирча эсе да, терекчиле да алыкъа гол жибермегендиле. Къалай - алай болса да, экисинден бирине уа очколарын тас этерге тюшеркди.

Жууукъ заманда уа Аргудандан «Велес» юйюнде Псынадахадан «Родник» бла тюбеширикди. «Велес-СДЮСШОР» а Къарагъачда «Псыкод» бла ойнарыкъды.

Виктор ШЕКЕМОВ.

2-чи турну эсеплери:

«ГорИс-179» -«Велес-СДЮСШОР» - 2:5
«Псыкод»- СК «Союз» - 5:2
«Жулдуз» -«Автозапчасть» - 0:14
СК«Атажукинский» - «Псыгансу- ДА-ДОУ» - 2:3
«Родник» - Тэрч» - 0:5
«Бахсан» - «Керт» - 0:6
«Нарт»- «Къундетей» - 2:0
«ЛогоВАЗ»-«Бедик» - 0:2

Футболдан баш дивизионда ойнагъан къауумланы арасында бардырылгъан КъМР-ни чемпионатыны турнир таблицасы:

п\п	Командала	И	Къ	Тб	Х	И	Оч
1	«Автозапчасть»	2	2	0	0	26-0	6
2	«Бедик»	2	2	0	0	7-0	6
3	«Велес-СДЮСШОР»	2	2	0	0	9-3	6
4	«Тэрч»	2	2	0	0	6-0	6
5	«Керт»	2	1	1	0	7-1	4
6	«Нарт»	2	1	1	0	3-1	4
7	«Псыкод»	2	1	0	1	5-3	3
8	«»ЛогоВАЗ»	2	1	0	1	4-4	3
9	«Псыгансу-ДА-ДОУ»	2	1	0	1	5-6	3
10	СК»Союз»	2	1	0	1	10-6	3
11	СК «Атажукинский»	2	0	1	1	3-4	1
12	«Родник»	2	0	1	1	1-6	1
13	«ГорИс -179»	2	0	0	2	2-10	0
14	«Бахсан»	2	0	0	2	1-10	0
15	«Къундетей»	2	0	0	2	0-14	0
16	«Жулдуз»	2	0	0	2	1-22	0

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Ж.Ж.

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зухура (бёлюмню редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бёлюмню редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - **42-63-01**.
Баш редакторну орунбасарлары - **42-38-21**, **40-04-82**.
Жууаплы секретарь - **42-66-85**.
Секретариат - **40-93-62**. Корректорла - **42-63-52.**

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право - **42-24-02, 42-67-68.**
Экономика - **42-66-73.**
Культура - **42-66-76.**
Социал ишле - **42-75-82, 40-59-18.**
Курортла, туризм эм спорт - **40-39-93, 42-66-71.**
Окъуучула бла байламлыкъла жюрюткю эм жазыпыу - **42-37-94.**
Энчи корреспондент - **42-68-72**, Тилмачла - **40-28-97.**
Операторла - **40-28-49, 42-39-65.**

Редакция авторла бла къагьыт жюрютмейди.
Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басманнган материаллада айтылгъан оомла редакцияны оому бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн
Россейи Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан **400** газет тизгинден (машинка бла жазылгъан **5-6** бет) кёпюю алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиниклерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда **2016** жылда **19 декабрьде** регистрация этилгенди.
Регистрация номер —**ПИ № ТУ07-00118.** **Индекс - 51532**

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды.
Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, **33**

Газетлени иелерине тандырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды.
Телефонла: **76-01-28, 76-01-10**

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды.
Телефон: **42-69-34**

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады.
20.00 сагъатда къол салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Кульчаланы Зульфия- дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасары;
Зезаланы Лида - (1, 2-чи бетле),
Геляланы Валентина - (3,4-чю бетле) - корректорла.

Тиражы **2100** экз. Заказ № **464**
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта: elbor_50@mail.ru